

**WEGWIJS IN
PERSONEN- EN
FAMILIERECHT**

WEGWIJS IN PERSONEN- EN FAMILIERECHT

**Juridische helderheid
over leven, relaties
en bescherming**

INHOUD

INHOUD

INLEIDING	11
1. PERSOON IN HET RECHT	13
a. Onderscheid tussen natuurlijke persoon en rechtspersoon	14
b. Begin en einde van de natuurlijke persoon	15
i. Begin	15
ii. Einde	18
2. NAAMGEVING	27
a. Bij de geboorte	29
i. Voornaam	29
ii. Familienaam	29
b. Wijziging	32
i. Voornaam	32
ii. Familienaam	34
3. GESLACHT	39
a. Bij de geboorte	41
b. Wijziging van de registratie van het geslacht	42
4. NATIONALITEIT	47
a. Bij de geboorte	48
i. Toekenning van de Belgische nationaliteit op grond van de nationaliteit van de vader of de moeder	48
ii. Toekenning van de Belgische nationaliteit op grond van adoptie	50
iii. Toekenning van de Belgische nationaliteit op grond van de geboorte in België	50
b. Wijziging: aanvraag van de Belgische nationaliteit	53
i. Als minderjarige	53
ii. Als meerderjarige	54
iii. Vervallenverklaring en herverkrijging	77

5. AFSTAMMING	81
a. Bij de geboorte	84
i. Moeder	84
ii. Vader	85
iii. Meemoeder	93
b. Via gerechtelijke procedure	96
i. Betwisting	96
ii. Gerechtelijke vaststelling	107
c. Gevolgen van afstamming	109
i. Naamsoverdracht	109
ii. Vordering tot uitkering voor levensonderhoud, opvoeding en passende opleiding	110
 6. ADOPTIE	 113
a. Gekend of ongekend kind	115
i. Buitenlandse ongekende kinderen	115
ii. Binnenlandse ongekende kinderen	116
iii. Gekende kinderen	119
b. Gewone of volle adoptie	121
i. Onderscheid tussen gewone en volle adoptie	121
ii. Voorwaarden en procedure	122
iii. Gevolgen	129
iv. Herziening en beëindiging	130
 7. OUDERLIJK GEZAG	 133
a. Algemeen	134
b. Gezag over de persoon van de minderjarige	135
i. Samenlevende ouders	135
ii. Niet-samenlevende ouders	136
c. Beheer van de goederen van de minderjarige	138
d. Einde van het ouderlijk gezag	141

8. VERBLIJF EN RECHT OP PERSOONLIJK CONTACT	143
a. Verblijfsregeling	144
b. Recht op persoonlijk contact	147
i. Ouders	147
ii. Grootouders, broers en zussen, en derden	148
c. Sancties bij niet-naleving van de verblijfsregeling of het contactrecht	150
 9. ALIMENTATIE	 153
a. Gemeenrechtelijke familiale onderhoudsverplichting	154
b. Bijzondere onderhoudsplicht van de ouders	157
i. Algemeen	157
ii. Onderhoudsplichtigen en hun middelen	158
iii. Begroting van de onderhoudsbijdrage	160
iv. Samenstelling van onderhoudsbijdrage	161
v. Indexering van onderhoudsbijdrage	163
vi. Kindrekening	164
vii. DAVO	165
viii. In gebreke blijvende onderhoudsplichtige	167
c. Andere onderhoudsvormen	169
i. Bijzondere onderhoudsplicht van de langstlevende stiefouder of de langstlevende wettelijk samenwonende partner van de ouder	169
ii. Bijzondere onderhoudsplicht van de vermoedelijke verwekker	170
 10. MINDERJARIGEN EN HUN BESCHERMINGSSTATUTEN	 173
a. Voogdij	176
i. Algemeen	176
ii. Voogd	176
iii. Toeziende voogd	178
iv. Werking	178
v. Einde van de voogdij	180
b. Pleegvoogdij	181
c. Ontvoogding	183
d. Procesbekwaamheid – hoorrecht van de minderjarige	185

11. MEERDERJARIGEN EN HUN BESCHERMINGSSTATUTEN	189
a. Bewindvoering	190
i. Ontstaan van het bewind	190
ii. Organisatie en werking van het bewind	198
iii. Einde van het bewind	202
b. Wet inzake de bescherming opgelegd aan een persoon met een psychiatrische aandoening	203
i. Gewone procedure	203
ii. Spoedprocedure	210
iii. Verder verblijf	216
iv. Einde van de maatregel	216
 12. HUWELIJK	 221
a. Aanvraag van het huwelijk	223
i. Voorwaarden	223
ii. Huwelijksbeletselen	225
iii. Vormvereisten	226
b. Gevolgen van het huwelijk	230
i. Primair stelsel	230
ii. Secundair stelsel	237
iii. Dringende maatregelen	238
 13. ONTBINDING VAN HET HUWELIJK	 245
a. Echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting (EEO)	247
i. Algemeen	247
ii. Voorlopige maatregelen	251
iii. Gevolgen van de echtscheiding	254
iv. Persoonlijk onderhoudsgeld na echtscheiding	254
b. Echtscheiding door onderlinge toestemming (EOT)	259
i. Algemeen	259
ii. Voorafgaande overeenkomst	259
iii. Procedureel	262

14. WETTELIJKE SAMENWONING	267
a. Aanvraag van de wettelijke samenwoning	268
i. Grondvoorwaarden	268
ii. Vormvoorwaarden	269
b. Gevolgen van de wettelijke samenwoning	270
i. Rechten en plichten	270
ii. Vermogensstelsels	270
c. Beëindiging van de wettelijke samenwoning	273
i. Dringende maatregelen	273
ii. Beëindiging	273

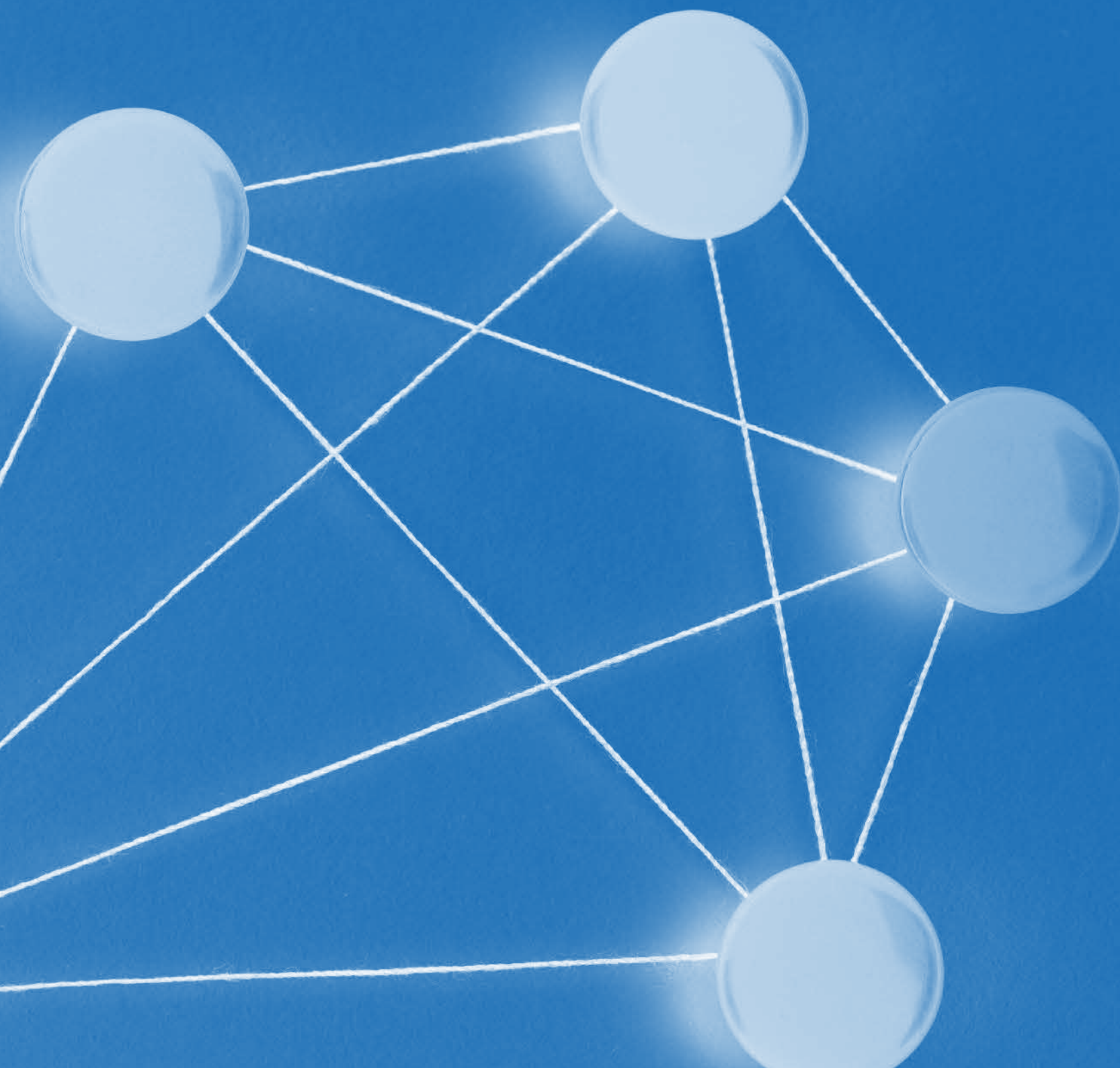
INLEIDING

Het personen- en familierecht is onderdeel van het algemeen burgerlijk recht en volgt de persoonlijke levensloop van mensen vanaf de geboorte tot aan het overlijden. Het personenrecht regelt het statuut van personen, hun rechten en plichten, alsook in welke mate zij mogen deelnemen aan het rechtsverkeer. Anderzijds regelt het personen- en familierecht ook de verhoudingen tussen personen gebaseerd op afstamming of gebaseerd op een onderling gecreëerde levensgemeenschap.

De meeste aspecten over het personen- en familierecht zijn terug te vinden in het oud Burgerlijk Wetboek. Daarnaast is in toenemende mate bijzondere wetgeving tot stand gekomen, bijvoorbeeld de wet inzake medisch begeleide voortplanting, het jeugd-decreet... België is ook lid van heel wat mensenrechtenverdragen, die rechtstreekse werking hebben, bijvoorbeeld het Haags Kinderbeschermingsverdrag, het Haags Kinderontvoeringsverdrag...

Hoewel de basis van het huidige personen- en familierecht wordt gevormd door het oud Burgerlijk Wetboek en zijn basis kent in 1804, heeft het gelukkig al talrijke evoluties doorgemaakt. Het is een dynamische rechtstak die mee evolueert met maatschappelijke veranderingen. Waar in het verleden de scheiding van kerk en staat, het streven naar gelijkheid tussen man en vrouw, en rechten voor lgbtq-personen ingrijpende hervormingen teweegbrachten, staan er ook voor de toekomst belangrijke uitdagingen op de agenda.

Een kernvraag betreft hoe om te gaan met nieuwe gezinsvormen: de traditionele notie van een gezin met twee ouders en biologische kinderen wordt steeds vaker vervangen door diverse samenlevingsvormen, gedeeld ouderschap, samengestelde gezinnen en relaties. Daarnaast staat het personen- en familierecht voor fundamentele vragen rond onder meer de ver geëvolueerde technische vooruitgang op het vlak van biotechnologie en kunstmatige voortplanting.

Hoofdstuk 1:

Persoon in het recht

A. ONDERSCHIED TUSSEN NATUURLIJKE PERSOON EN RECHTSPERSOON

Er bestaan twee categorieën personen in het recht: natuurlijke personen en rechtspersonen. Beide soorten personen zijn dragers van rechten en plichten en vallen onder de noemer ‘rechtssubjecten’.

Natuurlijke personen zijn mensen van vlees en bloed. Elk levend individu is een natuurlijke persoon. Elke persoon heeft rechten en plichten, onafgezien of ze deze ook zelf kunnen uitoefenen. Zo kan een persoon goederen aankopen, huwen, erven, schenken...

Een natuurlijke persoon is duidelijk te onderscheiden van *een rechtspersoon*. Een rechtspersoon is een juridische constructie waarbij een groep van mensen en/of goederen een eigen juridische identiteit krijgt.

VOORBEELD

Een besloten vennootschap (bv), een naamloze vennootschap (nv), een vereniging zonder winstoogmerk (vzw).

Een rechtspersoon wordt door en met natuurlijke personen gecreëerd. De rechten en plichten worden dan uitgeoefend door organen. Deze bestaan uit natuurlijke personen die in naam en voor rekening van de rechtspersoon handelen.

VOORBEELD

De algemene vergadering, de raad van bestuur...

In het personen- en familierecht staat de natuurlijke persoon centraal, als individu binnen een gezin, of als individu in de maatschappij. In dit handboek zal het dus voornamelijk over natuurlijke personen gaan.

B. BEGIN EN EINDE VAN DE NATUURLIJKE PERSOON

I. BEGIN

Art. 42-44 oud BW – art. 58-59 oud BW

Ambtenaar van de burgerlijke stand

Het bestaan van een natuurlijke persoon vangt aan vanaf de geboorte van de persoon, meer bepaald vanaf de *levende en levensvatbare geboorte*.

Een mens is *levend* als hij enig teken van leven heeft gegeven, bijvoorbeeld in- en uitademen. De mens is *levensvatbaar* als hij bij de geboorte de noodzakelijke menselijke eigenschappen bezit om minstens enige tijd zelfstandig in leven te blijven. Samen met de geboorte begint ook de rechtspersoonlijkheid van het individu.

De levende en levensvatbare geboorte van een individu moet ter kennis worden gebracht van de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente waar het kind is geboren. De *kennisgeving* is een administratieve verplichting die ten laatste de eerste werkdag volgend op de bevalling moet gebeuren. De kennisgeving gebeurt door de persoon die beroepshalve bij de geboorte betrokken is (arts, vroedvrouw...) (art. 42 oud BW).

De kennisgeving wordt gevolgd door de *aangifte* van geboorte door de ouder(s) bij dezelfde ambtenaar van de burgerlijke stand. In bepaalde steden en gemeenten kan dat al digitaal of via een loket in het ziekenhuis.

De geboorteaangifte moet gebeuren binnen de 15 dagen na de bevalling (art. 43 oud BW). De ambtenaar van de burgerlijke stand maakt vervolgens een *akte van geboorte* op. Deze akte vermeldt de datum, de plaats en het uur van de geboorte, alsook de naam, de voornaam en het geslacht van het kind en de gegevens van de ouders (art. 44 oud BW).

Zowel de kennisgeving als de aangifte zijn wettelijke verplichtingen, die leiden tot burgerrechtelijke en strafrechtelijke sancties als deze niet worden nagekomen.

Bij doodgeboorte kan *een akte van een levenloos kind* opgesteld worden door de ambtenaar van de burgerlijke stand. De regeling verschilt naargelang de zwangerschapsduur.

Bedraagt de zwangerschapsduur minder dan 140 dagen, dan kan er geen akte van een levenloos kind worden opgesteld. Is de zwangerschapsduur gelijk aan of meer dan 140 dagen, dan stelt de ambtenaar van de burgerlijke stand slechts een akte van een levenloos kind op na verzoek daartoe door de ouder(s) (art. 58, §2 oud BW).

Als de zwangerschap 180 dagen of langer heeft geduurd en het kind dood geboren wordt, moet de ambtenaar van de burgerlijke stand verplicht een akte van een levenloos kind opstellen (art. 58, §1 oud BW). Wordt het kind wel levend geboren maar overlijdt het kort daarna, voor de aangifte van de geboorte, dan moet een akte van geboorte en vervolgens een akte van overlijden worden opgesteld.

De akte van een levenloos kind vermeldt de datum, de plaats en het uur van de bevaling, het geslacht van het kind, de zwangerschapsduur en de gegevens van de ouder(s) (art. 59 oud BW).

LET OP

Verwekking

In heel wat gevallen kan een persoon zelfs al vóór de geboorte over rechten beschikken:

- Prenatale erkenning: het ongeboren kind kan reeds erkend worden (art. 328, §3 oud BW).
- Een ongeboren kind kan in het erfrecht toch al in aanmerking komen voor schenkingen of voor testamenten (art. 4.4 en 4.137 BW).

Een ongeboren maar verwekt kind kan dus in sommige gevallen al rechten krijgen. Onder verwekking wordt het rechtsfeit van innesteling van het embryo met het oog op de zwangerschap verstaan. Het embryo zelf is geen natuurlijke persoon, want een natuurlijke persoon moet levend en levensvatbaar geboren worden.

Er bestaat een wettelijk vermoeden dat een kind steeds tussen de 300^e en 180^e dag voor de geboortedag verwekt wordt (art. 326 oud BW). De wetgever vermoedt dus dat de duur van de zwangerschap tussen de 180 en 300 dagen ligt.

Er wordt echter voorzien, wanneer het in het belang van het kind is, dat een kind toch al vanaf de verwekking als geboren beschouwd kan worden en al bepaalde rechten kan hebben. Zo kan een ongeboren kind begunstigde zijn van een schenking, op voorwaarde dat het later levend en levensvatbaar geboren wordt. Dit is de *infans conceptus*-regel, de praktijk waarbij er aan het verwekte kind retroactief rechtspersoonlijkheid wordt toegekend. Dat betekent dat het recht dat bestaat, geactiveerd wordt zodra het kind geboren wordt.

II. EINDE

OVERLIJDEN

 Art. 55–56 oud BW

 Ambtenaar van de burgerlijke stand

Het bestaan van een natuurlijk persoon eindigt bij het *overlijden* van die persoon. Ook zijn rechten en plichten stoppen in principe bij zijn overlijden.

Hierop bestaan echter uitzonderingen. Zo kan men een overleden kind erkennen, op voorwaarde dat het zelf afstammelingen heeft (art. 328, §3 oud BW).

VOORBEELD

Luk Notteboom leert op latere leeftijd Caroline Laverge kennen. Luk Notteboom ontwikkelt een goede band met de zoon van Caroline, Louis, en diens kinderen. De zoon van Caroline komt om het leven in een verkeersongeval. In dat geval kan Luk Notteboom Louis nog erkennen, zodat zijn kinderen later kunnen erven van hem.

Het overlijden van een persoon dient te worden vastgesteld door een geneesheer (art. 55 oud BW). De arts zal een overlijdensattest opstellen, doorgaans bij het eindigen van zichtbare levensteken zoals hartslag en ademhaling. Ingeval de hartslag en/of de ademhaling medisch wordt ondersteund, zal het overlijden worden vastgesteld bij hersendood.

Ook bij overlijden geldt een aangifteverplichting. De aangifte van een overlijden van een natuurlijk persoon moet zo snel mogelijk gebeuren. Het overlijden moet worden aangegeven bij de ambtenaar van de burgerlijke stand van de plaats van overlijden. Meestal gebeurt dat door een verwant, of een derde, bijvoorbeeld een begrafenisondernemer. Bij de aangifte van een overlijden moet het overlijdensattest van de arts worden gevoegd, de identiteitskaart van de overledene, de identiteitskaart van de aangever en indien van toepassing het trouwboekje van de overledene, alsook het rijbewijs. Bij een verdacht overlijden moet de aangever ook een pv van de politie voegen en de toelating van de procureur des Konings dat de persoon mag worden begraven of gecremeerd.

De ambtenaar van de burgerlijke stand stelt *een akte van overlijden* op zodra hij het overlijdensattest ontvangt waarin de arts het overlijden vaststelt.

Als er geen akte van overlijden kan worden opgemaakt, moet het overlijden worden vastgesteld door een vonnis. Het vonnis geldt dan als overlijdensakte. De overlijdensakte vermeldt de naam, voornamen, geboortedatum en -plaats van de overledene en de plaats, de datum en het uur van het overlijden (art. 56 oud BW).

AFWEZIGVERKLARING

 Art. 112–125 oud BW – art. 40–41 WIPR

 Vrederechter – familierechtbank

De dood is niet de enige manier waarop het bestaan van een natuurlijke persoon wordt beëindigd.

In sommige gevallen weet je op een dag niet meer waar je partner, kind of vriend is. Het is eerst en vooral een emotionele rollercoaster. Er is angst dat er iets crimineels gebeurd is, twijfel dat iemand na een financieel geluk of amoureuze ontmoeting met de noorderzon verdwenen is, hoop dat iemand gelukkig zit te wezen op een eiland om welke reden dan ook.

Maar afwezigheid brengt ook administratieve problemen met zich mee. Hoe zeg je een huurcontract op van iemand die je niet meer kan aanschrijven? Hoe regel je een nalatenschap wanneer één van de erfgenamen al negen jaar niets meer van zich laat horen?

De wetgever biedt hiervoor een oplossing, via het vermoeden en de verklaring van afwezigheid.

Vermoeden van afwezigheid

Als iemand van de aardbodem lijkt verdwenen te zijn, kan elke betrokkene, of ‘belanghebbende’ zoals de wet het omschrijft, een verzoekschrift indienen bij de vrederechter, om het vermoeden van afwezigheid te laten vaststellen. Dat verzoekschrift is een gedaateerde en ondertekende brief aan de vrederechter waarin iemand de feiten uiteenzet, de eigen identiteitsgegevens en die van de persoon waar het om gaat, meedeelt en vraagt om het vermoeden van afwezigheid vast te stellen.

Om zo een vermoeden van afwezigheid te kunnen bekomen, heeft de wet de volgende voorwaarden voorzien:

- › De persoon is al drie maanden niet meer op zijn adres verschenen, zowel op het officiële domicilieadres zoals geregistreerd bij de gemeente als op een gekende verblijfplaats (bijvoorbeeld een chalet in de Ardennen waar de persoon minstens één keer per maand langsging).
- › Er werd minstens drie maanden geen nieuws meer ontvangen van de persoon.
- › Uit de eerste twee voorwaarden ontstaat de onzekerheid of iemand nog in leven is.

VOORBEELD

Een avonturier die rond de wereld wil varen, is niet thuis aan te treffen en zal mogelijk maanden niet kunnen communiceren, maar in deze omstandigheden ontstaat er niet per se onzekerheid dat die persoon nog in leven is wanneer de tocht twaalf maanden zou duren en er nog maar vier maanden voorbij zijn. Laat diezelfde avonturier na zestien maanden nog niets weten, dan is dat vermoeden er waarschijnlijk wel.

Er wordt door de vrederechter steeds advies gevraagd bij de procureur des Konings, voor zover de procureur niet zelf het verzoek heeft ingediend.

De procureur is immers het best geplaatst om die daadwerkelijke afwezigheid te verifiëren.

VOORBEELD

Een vrouw die huiselijk geweld ontvlucht, zal ook maandenlang wegblijven van haar woonplaats en geen contact opnemen. Via politieel onderzoek kan dan de reden van afwezigheid bevestigd worden, zonder dat hiervoor het adres van het vluchthuis vrijgegeven moet worden.

Als er voldoende bewijzen zijn voor het vermoeden van afwezigheid, zal de vrederechter dat vaststellen én een gerechtelijk bewindvoerder (zie hoofdstuk 11) aanstellen om de goederen van de vermoedelijk afwezige te beheren, als die hiervoor niet zelf vooraf de nodige maatregelen heeft getroffen via een algemene volmacht. Zo een volmacht is een verklaring dat iemand anders voor jou de belangrijkste regelingen kan treffen.

De bewindvoerder zal het vermogen van de vermoedelijk afwezige, dat is alles wat die persoon bezit (woning, geld, aandelen, verzameling Pokémon-kaarten...), eerst in kaart brengen en dat meedelen aan de vrederechter, binnen de maand na de aanvaarding van de opdracht. Er moet voor de verdere duur van het bewind ook jaarlijks een verslag

opgemaakt worden, met een overzicht van alle in- en uitgaven. Alle nuttige informatie blijft bewaard in het dossier van de vrederechter.

VOORBEELD

Als de vermoedelijk afwezige een woning verhuurde, moet de bewindvoerder niet alleen de huurinkomsten meedelen, maar bijvoorbeeld ook de noodzakelijke uitgaven die werden gedaan, zoals de kosten voor de vervanging van een boiler of een dakgoot.

De bewindvoerder moet het vermogen zo goed mogelijk beheren, eventueel met behulp van derden.

VOORBEELD

Als de vermoedelijk afwezige een boerderij had, kan de bewindvoerder derden vragen om mee in te staan voor het beheer.

De aangestelde bewindvoerder kan zo nodig vervangen worden. Dit is wel verbonden aan een officiële kennisgeving.

De bewindvoerder is er niet alleen voor de praktische afhandeling, maar ook voor vertegenwoordiging in alle rechtshandelingen en procedures. Voor bepaalde handelingen is er wel een uitdrukkelijke machtiging (toelating) nodig van de vrederechter, zoals voor het aangaan of het afsluiten van huurcontracten, de verkoop van roerende (bijvoorbeeld een auto) of onroerende (bijvoorbeeld een woning) goederen, een erfenis aanvaarden...

De bewindvoerder wordt vergoed voor deze opdracht. Het bedrag mag evenwel niet hoger zijn dan 3% van de inkomsten van de goederen van de vermoedelijk afwezige.

Eventuele kosten worden nog apart vergoed. Binnen deze bewindvoering mag de bewindvoerder geen enkel voordeel of geen enkele vergoeding van derden ontvangen.

VOORBEELD

Bij de zoektocht naar een nieuwe huurder voor de woning in het vermogen, mag de bewindvoerder geen premie ontvangen van een kandidaat-huurder.

Als de vermoedelijk afwezige op een dag weer opduikt, of iets van zich laat horen, kan elke betrokkene via een verzoekschrift in ‘derdenverzet’ gaan tegen de aangestelde bewindvoerder, zodat dit wordt beëindigd. Derdenverzet is een procedure waarbij iemand die niet bij een rechtszaak betrokken was maar er toch nadelen door ondervindt, vraagt om de zaak opnieuw te behandelen.

De vermoedelijk afwezige wordt bij terugkeer opnieuw in het bezit gesteld van de goederen die werden behouden of aangeschaft. De vermoedelijk afwezige moet zich wel schikken naar de maatregelen die in zijn of haar aanwezigheid werden genomen.

Enkel in geval van bedrog kan ertegen ingegaan worden.

VOORBEELD

De bewindvoerder heeft in de woning van de afwezige die werd verhuurd een douche vervangen. Als dit noodzakelijk was en is gebeurd tegen een normale kostprijs, kan de afwezige bij terugkeer het geld van die kosten niet terugvragen. Als de bewindvoerder een beroep heeft gedaan op zijn goede vriend die een bedrijfje in sanitair heeft, en de gewone douche liet vervangen door een extreem duur model met extra waterstralen, lichtjes en massagefuncties, kan die kost wel betwist worden.

Ook wanneer het overlijden van de persoon officieel wordt vastgesteld, of een verklaring van afwezigheid (cf. infra) wordt bekomen, zal de vrederechter het mandaat van de bewindvoerder bij vonnis beëindigen.

De bewindvoerder moet nog een eindverslag opmaken van de gedane werkzaamheden. Als de vermoedelijk afwezige gehuwd of wettelijk samenwonend was, maakt de bewindvoerder een inventaris op van alle roerende en onroerende goederen die deel uitmaken van het gemeenschappelijk vermogen/de onverdeeldheid. Deze inventaris wordt, samen met het eindverslag, toegevoegd aan het dossier bij de vrederechter.

Verklaring van afwezigheid

Vijf jaar na een vonnis van vermoeden van afwezigheid, of zeven jaar sinds er enig nieuws is ontvangen zonder dat de procedure van vermoeden ooit werd opgestart, kan

een verklaring van afwezigheid worden gevraagd bij verzoekschrift aan de familierechtbank, en niet bij de vrederechter zoals bij het vermoeden.

In het verzoekschrift staan de gegevens van de aanvrager en van de persoon over wie het gaat, een woordje uitleg over de omstandigheden en de vraag om de afwezigheid vast te stellen. Als er bewijsstukken zijn, worden die het best bijgevoegd (bijvoorbeeld maandelijks een berichtje tussen maart 2021 en december 2025 en dan vanaf januari 2026 niets meer, foto's van de achtergelaten woning...). Het verzoekschrift moet een datum bevatten en ondertekend zijn door de aanvrager.

OPMERKING

- Het is dus niet nodig om eerst een procedure van vermoeden te doorlopen voor je de verklaring van afwezigheid vraagt. Je moet gewoon een beetje langer wachten, namelijk zeven jaar in plaats van vijf jaar.

Dit verzoek kan door elke betrokkene of door de procureur des Konings worden ingediend.

De rechtbank zal het verzoek tot afwezigverklaring, voor er een definitieve beslissing wordt genomen, openbaar maken, zodat de persoon zelf, of iemand die iets weet over de afwezige, hierop zou kunnen reageren om te melden dat die persoon helemaal niet afwezig is.

De wet voorziet een bekendmaking in:

- › het Belgisch Staatsblad, de intussen digitale krant van de FOD Justitie met alle wettelijke beslissingen in (wetten, decreten, benoemingen...);
- › twee dagbladen verspreid in het gerechtelijk arrondissement van de laatste woonplaats van de afwezige in België (vaak kranten) of, indien deze nooit een woonplaats in België heeft gehad, in het gerechtelijk arrondissement Brussel;
- › één nationaal verspreid dagblad in de taal van de procedure.

Het vonnis tot afwezigverklaring kan ten vroegste één jaar na de publicaties uitgesproken worden. En ook dit vonnis wordt op dezelfde wijze als het verzoek nationaal bekendgemaakt.

Zodra het vonnis definitief is, zal de griffier de nuttige gegevens overmaken aan de ambtenaar van de burgerlijke stand, via de digitale Databank voor de Akten van de Burgerlijke Stand (DABS).

De ambtenaar van de burgerlijke stand van de laatste plaats van inschrijving van de afwezige in België, of bij gebrek hieraan, deze van Brussel, is de bevoegde ambtenaar en maakt onmiddellijk een akte van afwezigheid op. Net zoals een akte van geboorte of nationaliteit officieel vaststelt dat iemand geboren is of van nationaliteit veranderd is, stelt deze akte vast dat iemand afwezig is, maar nog niet officieel overleden is verklaard.

Gevolgen

Daar waar het vermoeden van afwezigheid een louter administratief kader schept voor het beheer van de goederen, wordt bij een verklaring van afwezigheid de afwezige geacht dood te zijn, met alle gevolgen inzake sociale zekerheid, verzekeringsdekkingen, erfenissen... De overlijdensverzekering zal uitbetaald worden, de nalatenschap zal verdeeld worden.

Bij een verklaring van afwezigheid wordt de beslissing, als de afwezige minderjarige kinderen heeft, overgemaakt aan de bevoegde vrederechter om eventueel ook voor hen de voogdij te laten openvallen (zie hoofdstuk 10).

Als de afwezige terugkeert, kan die ‘derdenverzet’ instellen tegen het vonnis van verklaring van afwezigheid. Derdenverzet is een procedure waarbij iemand die niet bij een rechtszaak betrokken was maar er toch nadelen door ondervindt, vraagt de zaak opnieuw te behandelen.

De akte met de verklaring van afwezigheid wordt, in geval van bewijs van het bestaan van de afwezige, niet vernietigd alsof ze nooit zou hebben bestaan maar wel aangevuld, via een ‘verbetering’ in de akte van afwezigheid. De gegevens van het vonnis, tot verbetering van de akte, worden eveneens via het DABS-platform door de griffier overgemaakt aan de bevoegde ambtenaar.

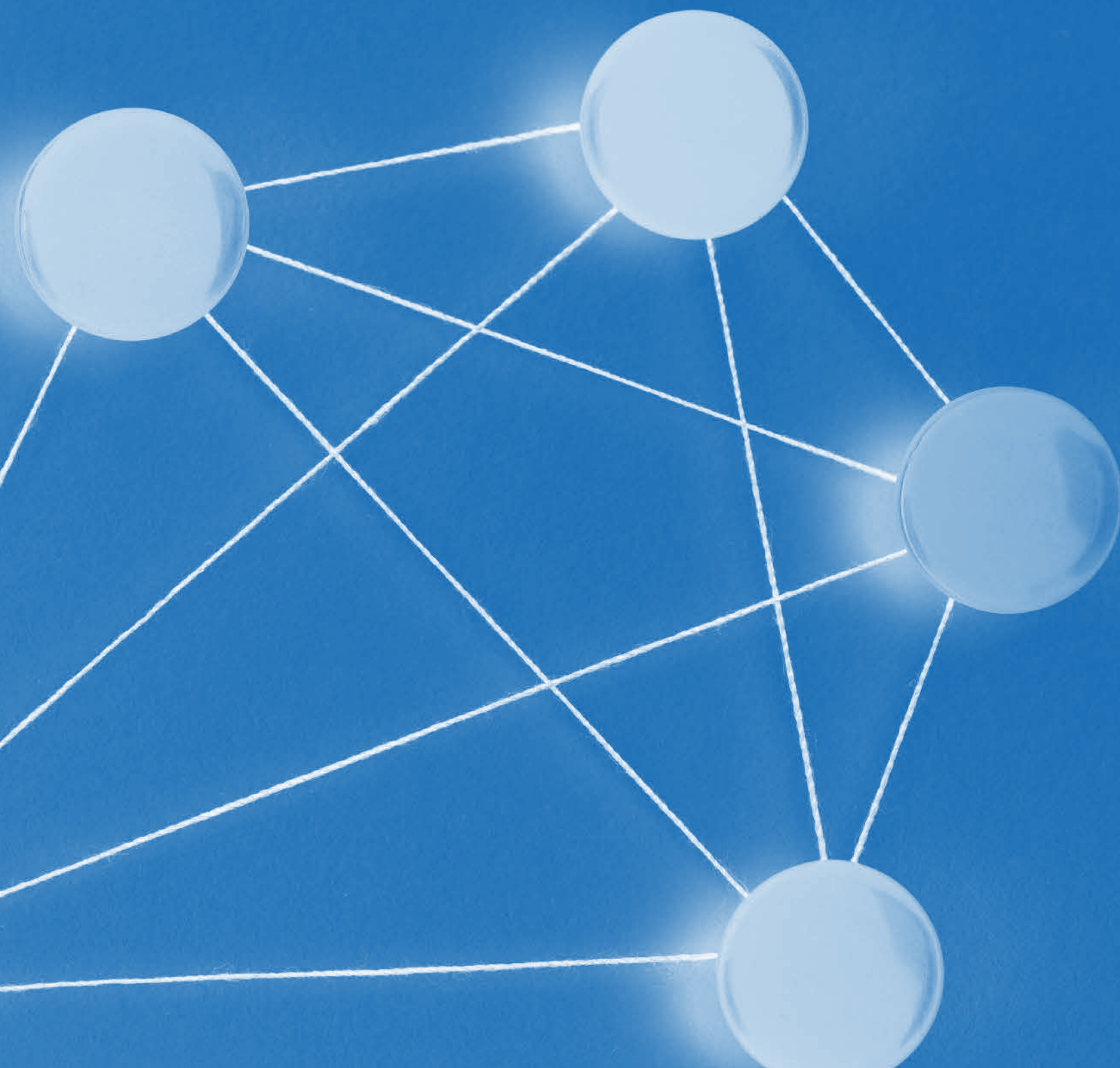
En ook dit vonnis moet opnieuw op de bij wet bepaalde wijze verspreid worden (cf. supra).

De afwezige krijgt alle goederen terug, zowel de goederen die de persoon al had toen die van de radar verdween, als de goederen die in de afwezigheid werden verkregen, in de staat die ze hebben op dat moment, en daarnaast ook het geld van de goederen die werden verkocht, belegd...

Het huwelijk en het huwelijksvermogensstelsel (zie hoofdstuk 12) blijven wél ontbonden. De afwezige krijgt zijn deel van de goederen van het gemeenschappelijk vermogen in de huidige staat, alsook de opbrengst van de goederen die werden vervreemd.

Bij wettelijke samenwoning (zie hoofdstuk 14) wordt het deel van de onverdeelde goederen teruggegeven in de huidige staat.

Er wordt een einde gemaakt aan de maatregelen ten aanzien van de minderjarige kinderen.

Hoofdstuk 2:

Naamgeving

📖 Art. 370/1-9 oud BW – art. 335-335sexies oud BW – art. 37-38 WIPR

🏛️ Ambtenaar van de burgerlijke stand – FOD Justitie – familierechtbank

Welk recht van toepassing is op de vaststelling en/of wijziging van de naam en de voor-
namen van een persoon wordt bepaald door de nationaliteit van de persoon. Bij meerdere
nationaliteiten is er keuze.

Elke natuurlijke persoon met Belgische nationaliteit heeft van bij de geboorte een naam,
bestaande uit een voornaam en een familienaam. Deze naam wordt opgenomen in de
akte van geboorte bij de geboorteaangifte (zie hoofdstuk 1).

In tegenstelling tot andere landen is de naam in België tweeledig en kennen we bijvoor-
beeld geen patroniem. Met andere woorden: de naam bevat geen extra aanduiding zoals
‘zoon van’ of ‘dochter van’, zoals dat in sommige andere rechtsstelsels wel voorkomt. Bij
registratie van buitenlandse namen staat de Belgische ambtenaar van burgerlijke stand
dus al eens voor een uitdaging.

Het Belgisch recht kent het principe van ‘vastheid van naam’ (art. 370/1 oud BW). Dit
principe houdt in dat een persoon zijn naam niet zomaar vrij kan wijzigen of een andere
naam kan gebruiken in het maatschappelijke verkeer.

Een persoon mag publiekelijk niet zomaar een andere naam aannemen, tenzij er een bij
wet toegelaten wijziging werd aangevraagd.

Een naamswijziging is dus enkel mogelijk via de wettelijk voorziene procedures.

Er is zelfs strafrechtelijke vervolging voor mogelijk (art. 427 nieuw Sw.), al zal er dan
sprake moeten zijn van kwaad opzet. In de praktijk zal dit enkel spelen wanneer iemand
bewust een andere naam gebruikt met bedrieglijk opzet. Het gebruik van een roepnaam
is geen probleem.

VOORBEELD

Iemand met de voornaam ‘Annemarie’ die door familie en vrienden als ‘Mieke’ wordt
aangesproken en dit ook gebruikt voor een e-mailadres of het ondertekenen van
kerstkaartjes zal niet vervolgd worden.

A. BIJ DE GEBOORTE

I. VOORNAAM

De toekenning van een voornaam is vrij. Ouders hebben in principe dus ruime keuze bij
het bepalen van een naam voor hun kind.

De wet bepaalt enkel dat de ambtenaar van de burgerlijke stand geen voornamen mag
opnemen die aanleiding geven tot verwarring of het kind of derden kunnen schaden.
De ambtenaar controleert dus of de gekozen naam niet ongepast of problematisch is.

Een kind kan dus niet de naam ‘God’, ‘stoel’ of ‘Xyz’ krijgen. Dergelijke namen worden
geweigerd omdat ze het kind kunnen schaden of tot verwarring kunnen leiden. Er is
evenwel geen lijst van namen waarop de gekozen naam vermeld moet staan. Ook het
aantal voornamen is niet in aantal beperkt. Het is dus mogelijk om meerdere voornamen
toe te kennen.

II. FAMILIENAAM

De familienaam wordt bepaald door de afstamming (zie hoofdstuk 5).

Als de afstamming van zowel vader als (mee)moeder tegelijk vaststaat, hebben de ouders
de keuze uit:

- › de familienaam van ouder 1;
- › de familienaam van ouder 2;
- › de combinatie van beide namen: ouder 1 ouder 2;
- › de combinatie van beide namen: ouder 2 ouder 1.

De volgorde bij de combinatie van beide familienamen is vrij te kiezen. Er staat geen
liggend streepje tussen beide namen.

Als de ouders het niet eens raken over de naamkeuze, draagt het kind de naam van de
vader en/of de naam van de moeder(s) naast elkaar in alfabetische volgorde (art. 335,
§1, tweede lid oud BW).

Als één van de ouders zelf ook al een dubbele familienaam heeft, blijft slechts één deel behouden. De ouder heeft de vrije keuze welke naam van de twee behouden blijft. Als de ouder die keuze zelf niet kan of wil maken, wordt er gekozen op alfabetische volgorde.

VOORBEELD

Rosalia Aguire y Otros en haar partner Klaus Nottebaert kunnen voor hun dochter Aline kiezen uit de volgende namen:

- Aline Nottebaert
- Aline Aguire y Otros
- Aline Nottebaert Aguire
- Aline Nottebaert Otros
- Aline Aguire Nottebaert
- Aline Otros Nottebaert

De gekozen familienaam van het eerste gemeenschappelijke kind bepaalt ook de familienaam van alle andere gemeenschappelijke kinderen die daarna worden geboren (art. 335bis oud BW).

VOORBEELD

Rosalia en Klaus kozen voor dochter Aline uiteindelijk de naam Nottebaert Aguire. Ze krijgen nog een zoontje Jorge. Ook hij zal de naam Nottebaert Aguire krijgen. Ze kunnen er niet voor kiezen om hem Jorge Aguire Nottebaert te noemen.

Als er slechts afstamming vaststaat van één ouder wordt die familienaam vanzelfsprekend weerhouden.

Een wijziging van de afstamming, zoals een procedure voor adoptie (zie hoofdstuk 6), kan ook een naamswijziging met zich meebrengen.

Bepalen Familienaam

ouder 1 = AAA (of bij dubbele naam AAA TTT)

ouder 2 = BBB (of bij dubbele naam BBB VVV)

Hoeveel wettelijke ouders zijn er?

